

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея

Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Випуск 18

Київ – 2009

Збірник засновано 2004 року

Фахове видання з історичних, філософських та політичних наук затверджено постановою Президії ВАК України від 14 вересня 2006 року № 1-05/8 (доповнення до переліку № 18, Бюлетень ВАК України № 10, 2006)

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 11 192-72 ПР від 5 травня 2006 р.

Редакційна колегія:

З історичних наук:

- Андрусишин Б. І.**, доктор історичних наук, професор
Войцехівська І. Н., доктор історичних наук, професор
Гончар Б. М., доктор історичних наук, професор
Колесник В. Ф., доктор історичних наук, професор
Котляр Ю. В., доктор історичних наук, професор
Кривошея В. В., доктор історичних наук, академік
Української академії наук (відповідальний секретар)
Михайлюк В. П., доктор історичних наук, професор
Нестуля О. О., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії наук
Солдатенко В. Ф., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України
Сушко О. О., доктор історичних наук, професор
Макарчук С. С., кандидат історичних наук, доцент
Фіров П. Т., кандидат історичних наук, доцент (відповідальний секретар)

З філософських наук:

- Андрущенко В. П.**, доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент Національної академії наук України,
академік Академії педагогічних наук України
Бех В. П., доктор філософських наук, професор,
академік Академії політичних наук
Вашкевич В. М., доктор філософських наук, академік
Української академії наук (головний редактор)
Волинка Г. І., доктор філософських наук, професор
Гавеля В. Л., доктор філософських наук, професор
Закочив М. М., доктор філософських наук, професор
Михальченко М. І., доктор філософських наук, професор,
член - кореспондент Національної академії наук України
Онпко О. Ф., доктор технічних наук, академік Української академії наук
Акопян В. Г., кандидат філософських наук, академік Української академії наук
Хімченко О. Г., кандидат філософських наук, професор, член - кореспондент
Української академії наук

З політичних наук:

- Бабкіна О. В.**, доктор політичних наук, професор
Балабанов К. В., доктор політичних наук, професор
Бидзюра І. П., доктор політичних наук, професор
Іванов М. С., доктор політичних наук, професор
Картунов О. В., доктор політичних наук, професор, академік Академії політичних наук
Котигоренко В. О., доктор політичних наук, член - кореспондент Академії політичних наук
Онщенко І. Г., доктор політичних наук, професор
Римаренко С. Ю., доктор політичних наук, професор
Шаповал Ю. І., доктор історичних наук, професор,
академік Академії політичних наук
Шкляр Л. Є., доктор політичних наук, професор
Онщенко І. Г., доктор політичних наук, професор
Римаренко С. Ю., доктор політичних наук, професор
Шаповал Ю. І., доктор історичних наук, професор,
академік Академії політичних наук
Шкляр Л. Є., доктор політичних наук, професор Української академії наук

Гілея* (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2009. – Вип. 18. – 408 с.

Друкується за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 5 від 29 січня 2009 р.); Президії Української Академії Наук
(протокол № 09-01-30 від 30 січня 2009 р.)

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історії, теорії та практики політології, філософії. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

* **Гілея** — в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї «лісової квітки» залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія. IV, 16-25).

© Редакційна колегія, 2009
© Авторі статей, 2009
© Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2009
© Українська академія наук, 2009

Проблема зайнятості працездатного населення Греції в контексті сучасних загальноєвропейських тенденцій

Проаналізовано стан зайнятості населення в Греції на сучасному етапі. Виявлено ступень впливу на дану проблему гендерного, вікового та освітнього факторів. Проведено порівняльний аналіз стану безробіття ті рівня доходів населення Греції та Європейському Союзу загалом. Висвітлено основні кроки уряду Греції по вирішенню проблеми безробіття в країні.

Ключові слова: зайнятість, безробіття, працездатне населення, мінімальна заробітна платня.

Процеси, що відбуваються в сучасній Греції, зокрема, виступи протесту молоді, активізація діяльності радикальних політичних сил, насамперед, анархістів, вимоги відставки уряду К. Караманліса з боку парламентської опозиції багато в чому зумовлені процесами, що відбуваються в сфері зайнятості працездатного населення. Насамперед, це стосується випускників середніх та вищих навчальних закладів, які не маючи досвіду роботи, змушені або поступатися роботодавцям в питанні оплати, або очікувати більш вигідні пропозиції. На ситуацію з зайнятістю населення Греції впливають також обмеженість економічної бази країни в порівнянні з іншими європейськими державами і збільшення в 90–ті роки ХХ – на початку ХХІ ст. кількості іммігрантів, які згодні працювати за значно меншу заробітну платню. Таким чином, аналіз проблеми зайнятості населення Греції представляє особливий інтерес з точки зору визначення основних факторів, що впливають на соціально–політичну стабільність в країні. Водночас важливим є дослідити реалізацію на практиці політики уряду Грецької республіки, спрямованої на поліпшення ситуації в сфері працевлаштування. На жаль, у вітчизняному науковому просторі дана проблема не отримала належного висвітлення.

Важливим показником в системі соціально–економічного розвитку Греції є рівень зайнятості працездатного населення. Показники динаміки змін кількості працездатного населення в Греції показують його збільшення на 2 % з 5,5 млн. осіб до 5,61 млн. осіб. При цьому кількість чоловіків віком від 15 до 64 років збільшилася з 2,66 млн. осіб до 2,73 млн. осіб; жінок – з 2,84 млн. осіб до 2,88 млн. осіб. Водночас зменшилася кількість постійно працюючого населення серед загальної маси працездатного населення. В 1961 році кількість постійно працюючого населення в Греції становила 3,64 млн. чол., що склало 66,2 % від загальної маси працездатного населення. Однак вже в 1974 році загальна кількість зайнятого

населення в Греції зменшилася на 360 тис. чол. до 3,28 млн. чол., що, в свою чергу, склало 58,5 % від загальної кількості працездатного населення. При цьому частка чоловіків в масі зайнятого населення з 1961 року до 1974 року зменшившись в абсолютних числах з 2,45 млн. чол. до 2,37 млн. чол., у відсотковій частині збільшилася з 66,8 % до 72,3 %. Частка жінок також зменшилася: з 1,19 млн. осіб до 910 тис. осіб, або з 33,2 % від загальної кількості постійно працюючого населення до 27,7 %. Слід також відзначити, що в 1961–1974 роках відбулося зростання кількості безробітного населення – з 1,86 млн. осіб до 2,33 млн. осіб. В гендерному плані необхідно відзначити, що основну масу непрацюючого населення склали жінки: якщо в 1961 році їх було 1,65 млн. осіб, то в 1974 році вже 1,97 млн. осіб. В свою чергу, кількість безробітних чоловіків збільшилася з 210 тис. чол. в 1961 році до 360 тис. чол. в 1974 році

Зменшення кількості зайнятого населення було обумовлене низкою соціально–економічних та політичних причин. Насамперед, слід відзначити високий рівень еміграції з Греції, зокрема, в країни ЄС. Так за даними Європейської комісії в 60–ті – на початку 70–х років ХХ ст. на країни ЄС припадало більше 50 % від загальної маси грецьких емігрантів [5,21]. Даний процес був викликаний приходом до влади військової диктатури так званих «чорних полковників», погіршенням економічної ситуації, пов'язаної з замороженням деяких економічних проектів, які проводилися спільно з ЄС. Водночас експерти Єврокомісії схильні допускати і позитивні наслідки масової еміграції з Греції в період 60 – першій половині 70–х років ХХ ст., оскільки це дало змогу втримати на допустимому рівні проблему соціальної напруженості, пов'язаної з зростанням безробіття, інфляції, репресій проти політичних противників військової диктатури. Більш того, вже в 1974 році відзначалося зменшення міграційних потоків з Греції до країн ЄС і, більш того, поверненням значної кількості громадян Греції на Батьківщину. Даний процес був пов'язаний з політичними змінами в Греції, насамперед, відновлення демократичного ладу, а також з початком світової економічної кризи, яка зачепила і країни Західної Європи.

В подальшому на показниках зайнятості працездатного населення позитивно вплинули економічні процеси, які відбувалися в Греції на протязі другої половини 70 – 80–х років ХХ ст., а саме індустріалізація та розвиток сфери послуг в країні.

В 1995 – 2006 роках кількість працевлаштованого населення Греції зросла в середньому з 55,3 % до 61 % від загальної кількості працездатного населення. При цьому відсоток працюючих чоловіків збільшився з 72,5 до 74,6 %, щорічно в середньому зростаючи на 0,2 %. Кількість працюючих жінок збільшилася з 38,1 % в 1995 р. до 47,4 % працездатного населення в 2005 р. При цьому щорічне зростання склало 0,7 %. В 2006 році загальна кількість зайнятого населення склала 4452000 чол., з них 2727000 – чоловіки, 1725000 – жінки [2,89].

Збільшення частки зайнятого населення пов'язане не лише з розвитком економіки, що призводить до появи нових робочих місць, але й виходом певної частини підприємств з тіні та переходом на легальну систему оплати праці. Також необхідно відзначити активну участь іммігрантів, які прибувають до Греції переважно з метою заробітку.

Необхідно відзначити прогрес, пов'язаний зі збільшенням кількості працюючих жінок в Греції. Цей фактор має кілька пояснень, зокрема, більш

активною позицією в суспільстві, яку почали займати жінки; можливістю вільного та неупередженого доступу до отримання освіти та роботи, що відбулося, зокрема, і під впливом євроінтеграційних процесів, в яких прийняла участь Греція. Також свою роль відіграли певні економічні проблеми, які змусили частину жінок почати працювати та зміну в побуті та ментальності грецького народу, що призвело до інтеграції жінок в соціально-економічні процеси в суспільстві.

Прагнення до збереження місця роботи характерне і для старшого покоління. Зокрема, в 2007 році 59,2 % від загальної кількості чоловіків у віці 55 – 64 років продовжувала працювати, відповідний показник для жінок склав 26,6 % [4,81]. Більш того, 42,9 % греків старше за 64 роки продовжують працювати, не зважаючи на вихід на пенсію. З 2000 року їх кількість збільшилася на 3,9 % і має тенденцію до подальшого зростання. Водночас для Португалії цей показник складає 50,1 %, для Італії – 32,5%, для ЕС-25 – 43,5 %.

Рівень часткової зайнятості працездатного населення в Греції відрізняється більш низькими показниками, ніж середньоєвропейські. Зокрема, в 2006 році лише 5,7 % від загальної кількості працездатного населення Греції працювали на засадах часткової зайнятості, водночас в середньому по Європі – 18,1 % [4,79]. Таким чином, слід відзначити, що, з одного боку, грецький ринок зайнятості відзначається більш сталим відношенням до постійних працівників, права яких захищена трудовим законодавством. З іншого боку, відсутність швидкого адекватного реагування на потреби ринку призводить до втрат в економічному розвитку та процесі ліквідації безробіття в країні.

Цікавим є також той факт, що в Греції кількість працівників, які змушені працювати також на ще одній роботі складає лише 3,0 % від загальної кількості працездатного населення при середньоєвропейському рівні в 3,7 % [4,79]. При цьому, необхідно відзначити, що цей індикатор розвитку європейського суспільства безпосередньо на залежить від рівня соціально-економічного достатку країн-членів Європейського Союзу. Відповідно, можна зробити висновок, що даний показник більше відображає рівень соціально-економічної активності населення країни, можливість додатково мати оплачувану роботу, ліберальність місцевого трудового законодавства та підприємців у наданні такої можливості.

Структура зайнятості працездатного населення в основних галузях економіки, починаючи з 60-х років ХХ ст. також зазнала значних змін. Так, наприклад, в 1961 році більша кількість зайнятого населення працювала в аграрному секторі – 1,96 млн. осіб, що становило близько 54 % від загальної кількості зайнятого населення, або 35,6 % від працездатного населення. В галузі промисловості було зайнято 700 тис. осіб (19,2 % від зайнятого населення, 12,7 % від загальної кількості працездатного населення); в сфері обслуговування – 860 тис. осіб (23,6 % зайнятого населення, 15,6 % працездатного населення); не задекларованою діяльністю займалося близько 120 тис. чол., або 3,3 % зайнятого населення та 2,2 % працездатного населення.

На початку ХХІ ст. найбільша кількість працівників задіяна в галузі обслуговування. Так, в 2002 році в ній працювало 62,5 % зайнятого населення, а в 2004 році їхня частка збільшилася вже до 65 %. Водночас слід зазначити, що середній показник по Європейському Союзу становив 70,3 % та 71 % відповідно. Таким чином, навіть на сьогодні Греція не

відповідає загальноєвропейським нормам, в основному через надлишок людей, задіяних у сільському господарстві. Зокрема, в 2004 році цей показник становив 14,1 % в Греції проти середньоєвропейської норми – 5,0 %. Необхідно також відзначити, що на деяких територіях Греції праця в аграрному секторі досі залишається чи не єдиною галуззю економіки, що дає змогу заробити місцевому населенню. Зокрема, це стосується регіонів Епіру, Фракії, східного Пелопоннесу та островів Егейського і Іонічного морів.

Галузь промисловості в Греції в 2002 році дала роботу 21,9 % зайнятого населення, водночас на 2004 рік їх кількість зменшилася на 1 % і склала 20,9 %. При цьому слід зазначити, що дана тенденція є загальноєвропейською: в 2002 році в промисловості працювало 24,6 % населення країн Європейського Союзу; однак вже в 2004 році їх кількість зменшилася до 24 % відповідно. Це явище є наслідком збільшення ваги сфери обслуговування, а також модернізацією промислових підприємств.

Ці тенденції дають змогу говорити про те, що подальше формування структури зайнятості населення буде відбуватися за рахунок перетікання зайнятого населення з аграрної сфери до галузі обслуговування. За збереження сучасних тенденцій в зростанні кількості населення, задіяного в сфері обслуговування і, відповідно, його зменшення в галузі промисловості та аграрному секторі, в 2011–2012 роки. Греція вийде на загальноєвропейські показники. Це, в свою чергу, ще більше посилить роль галузі послуг в національному виробництві, а, з іншого, посилить залежність країни від сільськогосподарського та промислового імпорту.

Водночас в 1995–2005 роки відзначалися доволі суперечливі тенденції, пов'язані з рівнем безробіття в Греції. Зокрема, спостерігалось зростання з 10,2 % від загальної маси активного населення в 1995 році до 13 % в 1999 році. Саме цей показник став найвищим за останні 15 років. В подальшому індикатори рівня безробіття в Греції показували стабільне зниження, що відповідає і загальноєвропейським показникам. На 2006 році рівень безробіття в Греції знизився до 9,7 %. Таке покращення пов'язане, насамперед, з пожвавленням ділового клімату в країні, а також інтенсифікацією підготовки до Афіньської олімпіади 2004 року, що створило додаткові робочі місця. Цікаво, що подібні явища спостерігалися і в Португалії, де в процесі підготовки до чемпіонату Європи з футболу різко знизився рівень безробіття. В 2006 році рівень безробіття в Греції склав 9,7 %, при цьому середньоєвропейський показник становив 8,2 %, а серед 15 найбільш розвинених країн–членів ЄС він склав лише 6,5 %.

Слід також зазначити, що Греція не підтримала загальноєвропейську тенденцію, яка спостерігається в Європі в останні 10 – 12 років і спрямована на загальне зниження рівня безробіття. Крім того, в країні спостерігається суттєве розходження в показниках безробіття за статевим принципом. Зокрема, в 1995 році безробітними були лише 6,2 % чоловіків, на 1999 рік їх кількість незначно збільшилася до 7,9 % і на 2006 рік знов впала до 5,7 %.

Таким чином, фактично за 12 років зайнятість чоловіків не зазнала негативних змін, і можна казати про стабільний рівень безробіття, що пов'язане більше з суб'єктивними чинниками, ніж з відсутністю роботи. Середньоєвропейські показники, в свою чергу, становлять 7,5 % від загальної кількості чоловіків.

Набагато гірша ситуація з рівнем безробіття серед жінок. Насамперед, слід відзначити, що їхня частка на протязі 1995 – 2006 років в середньому в 2,3–2,5 рази перевищувала відповідні показники у чоловіків. Більш того, якщо в 1995 році рівень безробіття серед працездатних жінок становив 14,1 %, то в 1999 році, вона збільшилася на 4 % до 18,1 %. Лише в 2006 році в Греції кількість безробітних жінок вдалося зменшити до 13,6 %. Більш того, навіть з врахуванням держав, що приєдналися до ЄС вже в ХХІ ст. ситуація в Греції виглядає доволі погано. Так, з 1999 року до 2006 року середні показники рівня безробіття серед жінок віком від 15 до 64 років в цілому по ЄС зменшилися з 11,3 % до 8,8 %, що все одно значно менше, ніж в Греції.

Таким чином, необхідно констатувати той факт, що на сьогодні проблема безробіття залишається доволі гострою для Греції. При цьому вона має гендерну ознаку, оскільки зачіпає, насамперед, жіночу частину населення країни. Разом з тим, слід зазначити, що дані показники не відображають суб'єктивних прагнень окремих людей, а саме бажання мати робоче місце, яке відповідає їхнім сподіванням, і, відповідно, відмову від малопrestiжної або непрофесійної роботи.

Необхідно зазначити, що в Греції гострою залишається проблема безробіття серед молоді. Так, в 2000 році не мали роботи 29,1 % людей віком від 15 до 24 років; в подальшому цей показник вдалося знизити до 25,2 % в 2006 році.

Слід врахувати, що критерії рівня безробіття враховують лише тих, хто активно шукає роботу і не перебуває в цей час на стаціонарному навчанні. З іншого боку, близько 80 % молоді до 24 років зайняті отримання повної середньої або вищої освіти. Це, в свою чергу значно більше, ніж в Португалії або Італії.

Важливим також є дослідити ситуацію, пов'язану з рівнем довготривалого безробіття, а саме такого, яке продовжувалось б більше 12 місяців. На протязі 1995–2007 років загальні показники довготривалого безробіття в Греції зменшилися з 5,3 % до 4,1 % всього працездатного населення Греції. Водночас найвищий рівень був відзначений в 1999 році, коли він сягав 6,5 % відповідно, після чого почалося покращення ситуації. Середньостатистичний показник по Європейському Союзу в 2007 році становив 3,0 %. Таким чином, рівень довготривалого безробіття в Греції перевищує середні показники по країнам Європейського Союзу. З іншого боку суттєве зниження рівня довготривалого безробіття, є також результатом підготовки країни до Афіньської олімпіади 2004 року.

Слід також визнати залежність рівня безробіття від отриманої освіти. Але при цьому в Греції, на відміну від всіх без виключення країн Європейського Союзу не спостерігається пряма пропорція між більш вищим рівнем освіти та більшою можливістю отримати роботу. Зокрема, рівень безробіття нижче серед людей, які або взагалі не мають освіти, або отримали лише початкову. В 2004 р. він становив 10,3 %. Серед тих, хто вже має диплом про середню освіту, таких нараховується 10,7 %.

Дана картина обумовлена, скоріш за все, наявністю в Греції надлишку непрофесійної або неprestижної роботи, яка не вимагає значних вмінь та навиків. Саме на таких роботах задіяні представники грецького населення, яке має початкову освіту, або іммігранти. Більш вищий рівень безробіття серед населення з середньою освітою обумовлений більш ви-

щими очікуваннями від майбутньої роботи, гострою конкуренцією, а також невдоволеністю від зарплатні, яка пропонується на початковому етапі.

Серед населення з закінченою вищою освітою рівень безробіття дещо нижчий, хоч знову ж таки поки що не дорівнює середньоєвропейським показникам. 7,3 % тих, хто має диплом про вищу освіту не мають роботи в Греції, в той же час середньоєвропейський показник становить 4,9 %. В основному більш вищі показники безробіття в даній функціональній групі обумовлені досить тривалим пошуком роботи випускниками університетів Греції.

Відповідно до директив Європейської Комісії від 12 травня 2005 року щодо покращення ситуації з зайнятістю, безробіттям на період 2005 – 2008 років уряд Греції передбачив реалізацію наступних основних завдань:

1. Впровадження програми «безперервного життєвого циклу» щодо працевлаштованості (створення нових робочих місць для молоді, ліквідація значного дисбалансу зайнятості, безробіття, зарплатні між чоловіками та жінками).
2. Страхування ризиків на ринку праці в інтересах людей, що шукають роботу (заходи, спрямовані на пошук існуючих пропозицій на ринку праці; надання таких послуг безробітним; індивідуальне професійне навчання з метою освоєння нових професій; постійний аудит системи податків та пільг для підприємств, яка створюють нові робочі місця).
3. Покращення послуг, які надаються організаціями, що працюють на ринку праці (модернізація структури та менеджменту таких установ; уніфікація національної та загальноєвропейської системи професійного навчання для забезпечення більш інтенсивного обміну робочою силою в рамках Європейського Союзу; більш ефективне передбачення потреб ринку праці та відповідне часу керівництво трудовою міграцією) [3,139].

Методи з реалізації цих завдань можна класифікувати наступним чином:

1. Проведення спеціалізованих тренінгів, які покликані не лише навчити безробітних новим професіям та навикам, але й покращити їх самооцінку, вселити впевненість в собі. Фінансування таких програм бере на себе не лише уряд, але й різноманітні громадські організації, покликані покращувати рівень соціальної стабільності в суспільстві. При цьому особлива увага уряду звертається на якість викладання, його відповідність вимогам сучасного ринку праці.
2. Робоча ротація, тимчасова заміна постійно працюючих робітників, спільне використання робочих місць. Насамперед, мається на увазі залучення сезонних, частково зайнятих працівників, або робітників по короткочасному контракту.
3. Стимуляція зайнятості – реалізація програм, що полегшують процес найму безробітних осіб, а також гарантують збереження безперервної зайнятості у випадку втрати робочого місця. При цьому більшість витрат на відповідні заходи несуть на собі роботодавці.
4. Інтеграція на ринок праці осіб з фізичними обмеженнями.

5. Пряме створення робочих місць. В основному, це стосується тих професій, які несуть суспільні вигоди та є соціально корисними і більшість видатків на створення таких робочих місць покривається за рахунок держави.
6. Стимулювання розвитку приватного підприємництва з метою залучення незайнятого населення до створення власного бізнесу.
7. Надання допомоги по безробіттю на час пошуку нової роботи.
8. Стимулювання більш раннього виходу на пенсію або перехід на часткову зайнятість старших робітників, які мають невеликі шанси знайти нову роботу і, відповідно, звільнюють своє місце для молоді.

При цьому витрати на освітні програми, стимуляцію зайнятості, здійснення концепції тимчасової зайнятості, пряме створення нових робочих місць відносяться до активних методів політики грецького уряду на ринку праці, а надання грошової допомоги та більш раннє звільнення старших за віком працівників до пасивних мір з ліквідації безробіття. Звісно, що саме першим в цілому по Європейському Союзу надається перевага. При цьому не існує визначеної норми витрат на проведення такої політики. Вона безпосередньо залежить від економічного потенціалу країни. Зокрема, в Греції на здійснення активних заходів з реалізації державної політики на ринку праці виділяється лише 0,1 % від ВВП країни. При цьому, наприклад, в Данії на це виділяють кошти, що становлять 1,5 % ВВП, в Бельгії та Швеції по 1 % від ВВП цих країн. Середньоєвропейський показник становить 0,7 % ВВП, що також значно вище за витрати на проведення заходів з ліквідації безробіття в Греції. При цьому основні витрати в рамках цих заходів спрямовані на стимуляцію зайнятості, пряме створення нових робочих місць та соціально-професійну інтеграцію осіб з обмеженими фізичними можливостями. Досліджуючи тенденції, що знайшли своє відображення в 2005 – 2006 роках, слід відзначити, що завдяки посиленню уваги уряду до проблеми безробіття вдалося зменшити різницю між рівнем зайнятості чоловіків та жінок. Зокрема, реалізуються програми з надання жінкам можливості отримати нову професію, а також гарантування першого робочого місця для молоді.

В питанні фінансового забезпечення потреб населення Греції спостерігаються наступні тенденції. Мінімальна заробітна плата в Греції майже в два рази менше, ніж у Великій Британії, Бельгії, Данії, Франції та інших найбільш розвинених країнах Європейського Союзу. Так, зокрема, в 2006 році вона склала 668 євро, збільшившись з 2000 року більш, ніж на 26 %. Цей показник на 20 – 80 % більше, ніж в країнах, які приєдналися до ЄС в 2004–2007 роках і більше за мінімальну заробітну платню в Португалії, де вона дорівнювала в 2000 році 371 євро, а в 2006 році 450 євро. Однак це значно менше, ніж в Бельгії (1234 євро в 2006 р.), Франції (1218 євро) та більшості інших країн т.зв. «Старої Європи» [3,181].

Слід також відзначити, що середня зарплатня в Греції в 2000 році складала 1264 євро, що майже в два рази перевищувало мінімальну зарплатню в країні [4,81]. На 2006 рік вона зросла до 1633 євро. Середньоєвропейський рівень в 2006 році склав 2683 євро, зрісши з 2000 року на 26 %. Таким чином, рівень мінімальної та середньої зарплат в Греції є меншим за середньоєвропейський, в основному завдяки високим заробіткам в країнах Західної Європи.

Зберігається в Греції і різниця між оплатою праці чоловіка та жінки, хоч цей рівень менше, ніж в цілому по Європі. Зокрема, в 1994 році «статеві ножиці» склали 13 % середньої погодинної оплати праці чоловіка в Греції. В 2001 році вони досягли свого максимуму і склали 18 %. На протязі наступних років ця різниця поступово скорочувалася і досягла в 2004 році 10 %. Середньоєвропейські показники в 1994–2004 роках зменшилися з 17 до 15 % [6,89].

За даними 2002 року середній річний прибуток осіб з початковою освітою в Греції склав 14250 євро, що становило лише 68,5 % від середнього показника по Європейському Союзу. Аналіз даних за гендерним принципом показує, що в середньому річний прибуток жінки з початковою освітою в Греції становить 11803 євро, відповідний показник у чоловіків становить 16700 євро.

Середній щорічний прибуток населення Греції, яке має середню освіту, становить 16950 євро, що на 9340 євро менше, ніж в середньому по ЄС. Середні річні прибутки грецьких жінок з середньою освітою досягають 14418 євро, чоловіків – 19479 євро.

Рівень річних доходів осіб з вищою освітою в Греції становить 27206 євро, а в середньому по ЄС – 40100 євро. При цьому збільшується різниця в прибутках між жінками та чоловіками. Якщо чоловіки, які мають університетський диплом, можуть розраховувати на 32756 євро річного прибутку, то жінки лише на 21657 євро.

Річні доходи осіб з середньою освітою в середньому по ЄС – 25 в порівнянні з тими, хто має лише початкову освіту, зростають на 21 %. При цьому необхідно відзначити, що в Греції таке зростання становить лише 16 % на противагу, наприклад, Португалії, де збільшення доходів в залежності від отримання середньої освіти досягає 33 %. Безумовно більш виразне збільшення прибутків в залежності від рівня освіти є одним з найефективніших стимулів продовжувати навчання. Відповідна динаміка збільшення доходів зберігається також і для осіб з вищою освітою, зокрема, в Греції випускники університетів та інших подібних закладів отримують на 37 % більше ніж особи з середньою освітою. Якщо проаналізувати доходи осіб з початковою освітою та тих, хто має вищу освіту, різниця стає взагалі разючою: в Греції вона сягає 90,9 % при середньоєвропейському показнику – 92 %. Цікаво, що найбільша різниця між річним прибутком людей з початковою та вищою освітою спостерігається в Португалії – 189,3 %. Дещо нижчі показники Греції обумовлені достатньо широким поширенням вищої освіти серед населення та ліберальною системою її отримання.

Література

1. *EU integration seen through statistics*. Key facts of 18 policy areas. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. – 107 pp.
2. *Euro-Mediterranean statistics*. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 210 pp.
3. *Europe in figures*. Eurostat yearbook 2006–2007. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 347 pp.
4. *Key figures on Europe*. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008. – 238 pp.

5. *The second enlargement of the European Community – Luxemburg*: Office for Official Publications of the European Communities, 1979. – 33 pp.
6. *The social situation in the European Union*. 2005 – 2006. – Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 169 pp.

Булык М.В. Проблема занятости трудоспособного населения Греции в контексте современных общеевропейских тенденций

Проанализировано состояние занятости населения Греции на современном этапе. Выявлен уровень влияния на данную проблему гендерного, возрастного и образовательного уровней. Проведен сравнительный анализ состояния безработицы и уровня доходов населения Греции и Европейского Союза в целом. Освещены основные мероприятия правительства Греции по решению проблемы безработицы в стране.

Ключевые слова: занятость, безработица, трудоспособное население, минимальная заработная плата.

Bulyk, M.V. The problem of employment of the Greek able work population in the context of the modern European tendencies

The state of employment of the Greek population on the modern stage has been analyzed. The level of influence of the gender, age-dependent and educational levels to this problem has been exposed. A comparative analysis of the unemployment state and the level of profits of Greek people, and the EU people on the whole, has been conducted. The main measures in decision of the unemployment problem in the state, taking by the government of Greece, have been considered.

Key words: employment, unemployment, able work population, minimum wages.